

HAL
open science

POKUŠAJ KLASIFIKACIJE IMENICA NA -E/-ETA KOJE OZNAČAVAJU ŽIVA BIĆA I KOJE IMAJU JEDNU ILI VIŠE SUPLETIVNIH MNOŽINA

Aleksandar Stefanovic

► **To cite this version:**

Aleksandar Stefanovic. POKUŠAJ KLASIFIKACIJE IMENICA NA -E/-ETA KOJE OZNAČAVAJU ŽIVA BIĆA I KOJE IMAJU JEDNU ILI VIŠE SUPLETIVNIH MNOŽINA. Les journées de Njegos, 2017, Kotor, Montenegro. pp.978-86-7798-062. hal-03801057

HAL Id: hal-03801057

<https://hal.sorbonne-universite.fr/hal-03801057>

Submitted on 6 Oct 2022

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Aleksandar D. Stefanović
Sorbonne Université Paris
aleksandar.stefanovic@paris-sorbonne.fr

POKUŠAJ KLASIFIKACIJE IMENICA NA *-E/-ETA* KOJE OZNAČAVAJU ŽIVA BIĆA I KOJE IMAJU JEDNU ILI VIŠE SUPLETIVNIH MNOŽINA

U radu se analiziraju iz sinhronijske perspektive imenice srednjeg gramatičkog roda koje označavaju živa bića, tipa *čeljade-čeljad*, *pile-pilad/pilići*, *unuče-unučad/unućići*, *ždrepcē-ždrebad/ždrepcići/ždrepci* itd. kao i različite mogućnosti za izražavanje njihove množine. Imenice srednjeg roda *-et-* osnova koje su naime u starijem jeziku posedovale regularne oblike množine pretrpale su znatne promene od kojih je najuočljivija njihovo zamenjivanje tkz. supletivnim množinskim oblicima. Rad tako predstavlja pokušaj klasifikacije pomenutih imenica, klasifikacija koja se teško može naći u normativnim publikacijama, a daje se takođe gramatički i semantički pregled novih, supletivnih oblika. Analiza se sprovodi na bazi leksičkog korpusa iz najnovijeg izdanja rečnika Matice srpske iz 2011. godine, a daju se i primeri sakupljeni iz pisanih dela, uglavnom savremenih proznih pisaca, novina, ali i govornog jezika.

Ključne reči: imenice na *-e/-eta*, supletivne množine, klasifikacija, deminutivi, hipokoristici, razvitak.

U ovom istraživanju nastojali smo u prvom redu da napravimo klasifikaciju imenica na *-e/-eta* koje imaju jednu ili više supletivnih množina u bosanskom, crnogorskom, hrvatskom i srpskom jeziku¹, a na bazi leksičkog korpusu iz najnovijeg izdanja rečnika Matice srpske (2011). Tom prilikom primat je imao sinhronijski pristup. Analizirajući prethodna lingvistička istraživanja, zapazili smo da postojeće klasifikacije ovih imenica nisu kod svih proučavalaca ujednačene² ili su čak nepostojeće³. Zbog toga smo uvideli potrebu da

¹ Napominjemo da smatramo da su bosanski, hrvatski, srpski i noviji crnogorski jedan jedini „polistandardizovani” lingvistički sistem, odnosno da su jedan jedini lingvistički sistem sa više standarda.

² V. npr. Babić 1986; Barić *et al.* 1999; Maretić 1963; Stanojčić-Popović 1997; Stevanović 1975; Thomas-Osipov 2012.

se detaljnom i pažljivom analizom, na odgovarajućem korpusu imenica, dođe do što preciznije klasifikacije, kakva bi bila korisna prilikom istih ali i drugačijih lingvističkih istraživanja. Što se dakle tiče imenica srednjeg roda –*et*– osnova, tipa *tele* (gen. sing. *teleta*), u gramatikama nije se išlo dalje od konstatacije da pomenute imenice „koje znače što živo”, mlado čeljade ili živinče, nemaju množinu, a umesto nje koriste se oblici zbirnih imenica na –*a* ili na –*ad*, ili množinski oblici imenica muškog roda (*pilići: pile, jaganjci: jagnje, teoci: tele*). To se može pročitati i kod najstarijih gramatičara srpskog (ili hrvatskog) jezika. Tako Daničić (1863: 17-18) objašnjava da te imenice „(...) se u množini zamenjuju drugim rječima, kao: teoci (telaca), jaganjci, gušćići, telad, bliznad, čeljad, djeca itd.”

Što se tiče brojivih zbirnih imenice na –*a* i na –*ad* (tipa *deca, čeljad*) one dakako funkcionišu kao supletivna množina. Morfološki su u jednini ali smisao im je množina. Upotrebljavaju se za označavanje množine imenica koje nemaju pravilne množine. Označuju uglavnom mladunčad. Napomenimo odmah da je isto tako moguće upotrebiti deminutivne imenice na –*ić* muškog roda tipa *pilić* ili *jagnjić* mesto „normalne” množine imenica na –*e/–eta* koje više ne postoje; pomenute imenice poseduju kompletnu deklinaciju kao i genitiv množine i sa njima se dakle mogu upotrebiti glavni kao i zbirni brojevi: *šest/šestoro jagnjića; pet/petoro pilića*. Konstatuje se takođe progresivno gubljenje deminutivne vrednosti sufiksa –*ić* – u slučaju imenica koje mogu biti upotrebljene kao supletivne množine. Kao ni kod zbirnih imenica (*deca, pilad* i sl.), tako se i ovde „ne gleda” na rod. Jer imenički oblici tipa *pilići, jagnjići* i sl. iako su u muškom rodu, „vrede” kao množina za imenice *pile, jagnje* i sl. koje faktički imaju srednji, neutralni rod.

Moguće je izdvojiti nekoliko grupa pomenutih imenica u odnosu na nekoliko relevantnih faktora: derivacioni odnos prema drugoj, osnovnoj reči; (ne)označavanje mladunčenta; deminutivi ili hipokoristici; (ne)singulativnost itd. Kao što smo to već naveli na početku ovog rada, klasifikacija je urađena prema materijalu preuzetom iz poslednjeg izdanja (2011) rečnika Matice srpske⁴.

³ Jedino Stakić 1984 daje opsežniju anлізу pomenutih imenica. Iz njegovog članka smo uostalom preuzeli model za gradnju naše klasifikacije.

⁴ U daljem izlaganju *RMS*. Taj rečnik je naslednik (u smanjenoj verziji, bez primera iz književnosti) *Rečnika srpskohrvatskoga književnoga jezika, zajedničkog rečnika koga su izdale Matica srpska i Matica hrvatska* ćirilicom (počev od) 1967. godine (6 knjiga; 1971. Matica hrvatska je odustala od zajedničkog rada posle obrađenog slova *p*). U vrlo specifičnim slučajevima, upotrebićemo takođe u ovom radu izdanje iz 1967. (jer se nekiput leksikografske klasifikacije između dve verzije rečnika ne podudaraju), kao i zajednički pravopis koji je 1960. Matica hrvatska izdala ijekavski, latinicom pod naslovom *Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika*, a Matica srpska ekavski, ćirilicom pod naslovom *Pravopis srpskohrvatskog književnog jezika*.

Više množina je moguće u odnosu na jedninu imenice⁵. Neki put su različita značenja data u *RMS-u*; daćemo svaki put u zagradama ona značenja koja se razlikuju od glavnog značenja ili ga dopunjuju (npr. označavanje mladunčeta životinje ili deminutiv ili/i hipokoristik). Predložićemo nekoliko primera množine za svaku predstavljenu skupinu.

1. Imenice koji nisu izvedene od druge imenice, leksičkog morfema.

Sa sinhroničkog stanovišta radi se o neizvedenim⁶, leksičkim rečima; te imenice nemaju dakle derivacioni odnos prema drugoj osnovnoj reči. U velikoj većini slučajeva one označavaju mlado biće (dete ili mladunče životinje) ili mnogo ređe mladu, slabu životinju.

Nekoliko množina je moguće izdvojiti u odnosu na singulativni oblik imenice.

a) Samo zbirna imenice na *-a*

dete – supletivna množina *deca*

(1) (...) žene su kao *djeca* (...) (M. Selimović, 78)

b) Samo zbirna imenice na *-ad*

*kljuse*⁷ – supletivna množina *kljusad*

*krme*⁸ – supletivna množina *krmad*

lane – supletivna množina *lanad*

ždrebe – supletivna množina *ždrebad*⁹

⁵ Napomenimo da se za označavanje množine u *RMS-u* daju samo množinski oblici imenica muškog roda na *-ić* u svojstvu supletivne množine imenica srednjeg roda na *-e/-eta*; zbirne imenice na *-a* i na *-ad* zabeležene su samo kao takve. Polazimo od postulata da sva tri tipa imenica funkcionišu kao supletivne množine, kao što je uostalom označeno u većini gramatika koje se bave tim pitanjem (v. npr: Aleksić-Stanić 1978; Babić 1986; Barić *et al.* 1999; Brabec-Hraste-Živković 1961; Maretić 1963; Mrazović-Vukadinović 1990; Piper-Klajn 2014; Simić-Jovanović 2007; Stanojčić-Popović 1997; Stevanović 1975; Težak-Babić 1996; Thomas-Osipov 2012).

⁶ Pod terminom „izvedena reč” smatra se reč kod koje se u „jezičkom osećanju” govornika može uspostaviti derivacioni odnos prema drugoj reči istoga korena i čiji je sufiks potvrđen u drugim izvedenim rečima istoga tipa.

⁷ *Kljuse* je jedina imenica iz ove kategorije koje ne znači eksplicitno mladunče životinje nego – između ostalog – i malu životinju. Već u starijem jeziku imenica je jedino označavala „konja što malo vredi”, „konja malenog stasa”, „životinju uopošte (konj, mazga, magarac) na kojoj se jaše i goni” i nije značila mladunče životinje. Ta činjenica se potvrđuje u *Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika Jugoslavenske Akademije Znanosti i Umjetnosti* i imenica nije dakle tokom vremena leksikalizovana. Izgleda da se ona danas specializuje u vrlo pejorativnoj konotaciji (u smislu lošeg konja).

⁸ Što se tiče ove imenice, v. takođe fn. br. 27.

⁹ *RMS* ne daje imenice *ždrebac* (mlad konj, pastuv) i *ždrepič* (dem. i hip. od *ždrebac*) kao ekvivalente imenice *ždrebe*. Logično, njihove množine (*ždrepičići*, *ždrepci*) ne bi se mogle upotrebiti za imenicu *ždrebe*. Međutim, taj stav ne odražava sadašnje stanje u jeziku.

- (2) Baš kao što odsustvo interakcija između gena ugrožava opstanak organizma kao celine, tako i skupina sebičnih *kljusadi* degradira ideju zajednice i, dugoročno, neminovno vodi urušavanju društva na svaki mogući način. (Politika, 25/8/2018)
- (3) Oni su prava *krmad*. (razg.)
- (4) Srne i *lanad* od žeđi ugibali pred kupačima. (Jutarnji list, 30/8/2018)
- (5) Nasilnik se tereti da je tokom jula, u razmaku od desetak dana, povredio *ždrebad* svog komšije Zorana Kragojevića. (Politika, 11/7/2018)

c) Zbirna imenice na *-ad* i jedan množinski oblik imenica muškog roda

jare – supletivna množina *jarad, jarići*

pile – supletivna množina *pilad, pilići*

štene – supletivna množina *štenad, štenići*

- (6) Muž i ja ne damo *jarad* za klanje, videćemo šta će biti sa njima (Kurir, 3/8/2018)
- (7) Zbog nedostatka prostora Minići će *jarićima* za dva meseca naći nove vlasnike u koje imaju poverenja. (Ilustrovana Politika, 25/09/2018)
- (8) *Pilad* su stradala od kokošije kuge (Stevanović 1975: 173)
- (9) Jednom je kokoška obećala *pilićima* da će im doneti iz polja ceo klas. (Sekulić 1992: 63)
- (10) Banjalučani spasili ostavljenu kuju i *štenad*. (ATV)
- (11) Nađeni su *štenići* stari mesec i po dana u Borči. (RTS)

d) Zbirna imenice na *-ad* i dva ili tri množinska oblika imenica muškog roda

jagnje/janje (*jaganjac*¹⁰, *janjac*) – supletivna množina *jagnjad/janjad, jagnjići, jaganjci, janjci*

*tele, telac*¹¹ – supletivna množina *telad, telići, teoci*¹²

prase (*prasac*) – supletivna množina *prasad, prasići, prasci*

¹⁰ *Jagnjić* je dat kao hipokoristik i deminutiv od *jaganjac*. Pošto se u rečniku ta poslednja imenica tretira kao ekvivalent imenice *jagnje*, množina *jagančići* može takođe da se uzme u razmatranje (kao što smo već naveli, deminutivna ili hipokoristična vrednost se gubi u pluralu). Potrebno je notirati da je u *RMS-u* iz 1967. naglašeno da su imenice *jaganjci* i *janjci* množinski oblici od *jaganjac* (koji se prema *RMS-u* upotrebljava obično u množini) i *janjac* ali upućuju na jedninu *jagnje*.

¹¹ *RMS* daje za *telac* „muško tele”. Ta razlika u polu se gubi u pluralu. Zanimljivo je primetiti da se ne pravi razlika u polu za jednu sličnu imenicu kao što je *jaganjac*, dok je za *prasac* označeno da se radi o „muškom prasetu” ali i o „mladunčetu svinje” (to jest kao ekvivalent od *prase*). Već sada možemo konstatovati da postoji određena semantička nedoslednost u označavanju tih imenica muškog roda (npr. prema *RMS-u* *prasac* označava takođe „mužjaka domaće svinje”, što se izgleda ne može potvrditi u modernom jeziku – primeri upotrebe se međutim mogu naći u starijem jeziku – osim u figurativnom, negativnom smislu na ivici pejorativnosti u izrazima tipa: „prasac jedan!”).

¹² Za *teoci* stoji da je supletivna množina od *teoce*, imenica koja je i sama „dem. i hip. od tele”. Definicija koje se može naći u Pravopisu Matice srpske i Matice hrvatske iz 1960. izgleda međutim logičnija, po kojoj je *teoci* množina od imenice *telac* („muško tele” u *RMS-u*). Bilo da je za *tele, jagnje* ili *prase* izgleda da bi bilo bolje da se množine *teoci, jaganjci, prasci* stave sa ostalim supletivnim množinama odnosno naporedno: *jagnjad, jagnjići, jaganjci; telad, telići, teoci; prasad, prasići, prasci* jednu pored druge u istom znančenju jer one to i jesu.

- (12) Njemu ne odgovara ni poreska uprava kojoj se žalio sto puta od rata naovamo što su mu u porez uračunali petoro *jagnjadi*¹³ više (...). (R. Bratić, 135)
- (13) Šta se to događa u Bosni: Rađaju se *jagnjići* sa pet nogu, sa dve glave! (Kurir, 22/8/2018)
- (14) *Jaganjci* na ražnju i opšte veselje! Evo kako se proslavlja Đurđevdan! (Kurir, 3/8/2018)
- (15) One s kojima bi bilo normalno da razgovara naziva lopovima, secikesama, Vlasima, reketašima i kako sve ne, i očekuje da će oni kao žrtveni *janjci* pokorno doći na obredno klanje (...) (Vreme, 5/12/2016)
- (16) Na bracku je gotova pogodba: daćete nam jednog vola... petoro *teladi* i šestoro ždrebadi... (V. Karadžić, 322)
- (17) Nisu me napali kučići, to su bili *telici* (Večernje Novosti, 3/3/2015)
- (18) Krave, junice, *teoci*, bikovi, sve na prodaji (...) (razg.)
- (19) Kaži joj da je vuk a da su kolačići *prasići*. (Nova TV)
- (20) Neke krmače nakon porođaja proždiru posteljicu i mrtvorodenu *prasad* (Politika, 12/4/2018)
- (21) (...) dodaje da su požar najvjerovatnije izazvale dvije sijalice kojima je grijao *prase*. (Arena, 24/6/2011)

2. Imenice izvedene od druge osnovne reči, leksičkog morfema, koja ima isti koren

2.1 Imenice koje označavaju mladunče, dete: zbirna imenice na *-ad* i/ili množinski oblici imenica muškog roda na *-ić*

2.1.1 Imenice izvedene od korena imenica muškog roda

(deminutivni sufiks *-e*¹⁴) *zeče* (dem. i hip. od *zec*), *zečić* (dem. i hip. od *zec*) – supletivna množina *zečići/zečad*; *vuče*, *vučić* (dem. i hip. od *vuk*) – *vučići/vučad*; *vrapče*, *vrapčić*¹⁵ – *vrapčići/vrapčad*; *magare*¹⁶, *magarčić*¹⁷ (dem. i hip. od *magare*) – *magarad/magarčići/magarići* itd.

¹³ Da li se može govoriti o uticaju brojeva u izboru supletivne množine posebno je i vrlo interesantno (za sve kategorije analiziranih imenica u ovom radu) pitanje koje, međutim, ne spada u ovu temu.

¹⁴ Sinhronički gledano ovde se zaista radi o sufiksu *-e* a ne *-če* kao što bi se moglo pomisliti na prvi pogled i kao što je uostalom predstavljeno u modernim normativnim publikacijama. Č se naime dobija posle glasovnih promena odnosno posle palatizacije konsonanta *k* iz osnove ili alternacije *c* sa *č* kao što objašnjava Belić 2000: 145. Imenice srednjeg roda na *-e/-eta* koje su izvedene dodatkom sufiksa *-e*, a koje ne poznaju promenu konsonanta iz osnove u *č* su malobrojne. Po našoj proceni, ima ih pet: *magare*, *nazime*, *june*, *čeljade*, *Vlaše*; v. našu klasifikaciju. Imajući u vidu njihov vrlo mali broj, nećemo ih razmatrati u posebnoj kategoriji nego ćemo ih analizirati u delovima posvećenim izvedenim imenicama kojima se gramatički i semantički najviše približavaju.

¹⁵ *Vrapčić* je samo dat kao dem i hip. od *vrabac*. Izgleda ipak da ga „jezičko osećanje” dopušta i u smislu: mladunče vrapca.

¹⁶ Imenica *magare* je takođe razvila, leksikalizacijom, značenje odrasle životinje (mužjak i ženka); zabeleženo u *RMS-u*.

¹⁷ *Magarić*, koga *RMS* ne beleži, takođe je moguć.

(22) Koliko ćeš imati zečica? (Sekulić 1992: 64)

(23) „Dječija pjesma kaže: Smijali se vrapčići, smijali se žapčići...” (Monitor, 14/9/2018)

(deminutivni sufiks –*če*) bivolče – supletivna množina *bivolčići*¹⁸; *golupče* (dem. i hip. od *golub*), *golupčić*¹⁹ (dem. i hip. od *golub*) – *golupčići/golupčad*; *hrče* (dem. od *hrt*) – *hrčad*; *majmunče* – *majmunčići*²⁰/*majmunčad*; *slonče* – *slončići/slončad*; *Arapče* (mlad Arapin) – *Arapčići/Arapčad*; *Bugarče*²¹ (mlad Bugarin) – *Bugarčići/Bugarčad* – *Srpče* (mlad Srbin) – *Srpčići/Srpčad*; *Ciganče* (mlad Ciganin), *Cigančić* (dem. i hip. od *Ciganin*, sin. od *Ciganče*) – *Cigančići/Cigančad*; *Čivuče* [dem. od *Čivut(in)*] – *Čivučići/Čivučad*; *ribarče* (mlad neiskusni ribar), *ribarčić* (mlad neiskusni ribar) – *ribarčići*²²; *čobanče* (jeune berger), *čobančić*²³ – *čobančići/čobančad* itd.

(24) Golupčići po ceo dan provode na prelepim plažama. (Blic, 13/8/2018)

(25) Nekadašnji fudbaler Partizana a sada italijanskog Kjeva Nikola Ninković vređao je fudbalere Crvene zvezde nazvavši ih „Cigančićima”. (Kurir, 12/6/2012)

(26) Guče mi je žao, trebalo je da bude mesto i način da Srpčad i njihovi gosti iz sveta uče ono što je najbolje u Srbima. (Vreme, 27/9/2018)

2.1.2 Imenice izvedene od korena imenica ženskog roda

(deminutivni sufiks –*e*) *čavče* supletivna množina *čavčići*; *gušče* – *guščići/guščad*; *kuče* (mladi pas, mali pas, pas)²⁴ – *kučići/kučad*; *lisiče*, *lisičić* – *lisičići*; *pače* – *pačići/pačad*; *mače* – *mačići/mačad*; *meče* – *mečići/mečad*; *ptiče*, *ptić* – *ptičad* itd.

¹⁸ *Bivolčić* (pl. *bivolčići*) takođe je moguć ali se samo navodi kao dem. od *bivo(l)*.

¹⁹ *Golubić* (pl. *golubičići*) takođe je moguć ali se samo navodi kao dem. i hip. od *golub*.

²⁰ Sg. *majmunčić* se samo navodi kao dem. i hip. od *majmun*.

²¹ Verovatno greškom, *RMS* daje *Bugarče* kao dem. i hip. od *Bugarče* (po našem mišljenju umesto *Bugarin*).

²² *RMS* ne navodi eksplicitno ovu množinu. Citiramo je sa pragmatičkog aspekta i prema komentarima izvornih govornika koje smo anketirali u vezi s ovim složenim pitanjem.

²³ Navodi se samo kao deminutiv.

²⁴ Zanimljivo je ovde konstatovati da se u *RMS*-u ne spominje značenje/koncept „štene/mladunče psa” koje međutim postoji u jezičkom osećanju izvornih govornika bez obzira na to što imenica *štene* (v. tačku 1.1) prevladuje u tom značenju. Tako smo zabeležili sledeći primer u *Politici* od 9.4.2018, vezan za naslov jednog članka (Predrag Perišić, str. 15) a ilustrovan fotografijom jednog šteneta: „Kako je američko *kuče* naučilo srpski”. Imenica *kuče* poznaje takođe jak fenomen leksikalizacije u smislu realizacije u značenju „(odrasli) pas” (kao što se uostalom navodi u *RMS*-u).

(27) Usplahiren kao kokoš koja je izvela *pačiće* (...) (M. Popović, 214)

(28) Bila se omacila, imala je sedam *mačića*, sedam slepih zlatnika. (B. Petrović, 68)

(deminutivni sufiks –*če*) *kukavče*, *kukavičić* supletivna množina *kukavičići/kukavičad*; *vranče* – *vrančići/vrančad*; *zmijče* (mala zmija), *zmijić* (mala zmija) – *zmijčad* itd.

(29) Mladi *vrančići* su već ove veličine. (razg.)

2.2 Imenice diminutivi i hipokoristici²⁵: zbirna imenice na –*ad* ili množinski oblici imenica muškog roda ili samo množinski oblici imenica muškog roda

2.2.1 Imenice izvedene od korena imenica muškog roda

(deminutivni sufiks –*e*) *đače*, *đačić* supletivna množina *đačići/đačad*; *blizanče* (dem²⁶.) – *blizančići/blizančad*; Grče (dem., mladi Grk) – *Grčići/Grčad*; *krmče* (dim., sin. od *krme*, *svinjče*, *svinja*), *krmčić*²⁷ – *krmčići/krmčad*; *ljubimče*²⁸ –

²⁵ Često ove imenice ne znače samo deminutive i hipokoristike nego i mladu osobu ili mladu životinju (ponekad i mladunče životinje) označenu osnovnom imenicom iako to nije specifično zabeleženo u *RMS-u*. To je potvrđeno od strane govornih predstavnika koje smo intervjuisali za ovaj rad a to pokazuju i mnogobrojni primeri koje smo sakupili za naš rad. Videti takođe defincije date u zagradama. Tim povodom imenica *divljače* je dosta zanimljiva pošto u *RMS-u* stoji da se radi o „detetu divljaku” bez mogućnosti gradnje množine dok je *divljačić* dat kao deminutiv i hipokoristik od *divljak* sa mogućnošću gradnje (regularnog) plurala *divljačići*. Dodajmo ovde da nismo klasifikovali imenicu *mladunče* (pl. *mladunčići/mladunčad* – inače vrlo frekventnu u uzusu) kao dem. i/ili hip. Po tom pitanju se slažemo sa *RMS-om*, iako je ona poreklom deminutiv od imenice muškog roda *mladunac*. *Mladunče* je naime u modernom jeziku potpuno leksikalizovana imenica i označuje tek rođeno (nedoraslo) dete ili životinju. Npr: „Lisica okoti sedmoro *mladunčadi* (...)” (R. Bratić, 17).

²⁶ Znači da je samo deminutivno značenje zabeleženo u *RMS-u*.

²⁷ Redaktori *RMS-a* su mišljenja da je oblik *krmče* deminutiv od *krme* (v. tačku 1. b); definišu ga kao „krme, svinjče, svinja”. S tim gledištem se teško možemo složiti jer se deminutivi ne grade od osnovnih imenica srednjeg gramatičkog roda (kao što je npr. *krme*), a izvorni govornici dakako „osećaju” imenicu *krmče* kao pravi deminutiv od *krmak*. Izgleda dakle da se u *RMS-u* pogrešno asimiliraju ta dva termina (*krme-krmče*) pošto im se daju ista značenja; međutim, primetili smo da se *krme* (pl. *krmad*) specijalizuje u označavanju mladunčenta svinje (a i ne poznaje proces leksikalizacije – u smislu odrasle svinje – kao što je to označeno u *RMS-u*, izuzev u figurativnom, pejorativnom značenju), što nije slučaj imenice *krmče* koja se upotrebljava samo kao deminutiv od *krmak*. Možemo takođe notirati da u *RMS-u* daju *krmčić* kao dem. i hip. od *krmak* ali se ta imenica ipak upotrebljava kao supletivna množina od *krmče* jer se i tada rod gubi (ili može da se izgubi) u množini.

²⁸ U *RMS-u* su mišljenja da je *ljubimče* takođe dem. i hip. od korespondentne imenice ženskog roda *ljubimica*. Ako je ta tvrdnja semantički prihvatljiva, imenica *ljubimče* je međutim izvedena od imenice muškog roda.

ljubimčad; *mezimče*²⁹ – *mezimčad*; *momče*³⁰, *momčić*³¹ – *momčići/momčad*³²; *muškarče*³³, *muškarčić* – *muškarčići*; *seljače* (dem., dečak sa sela), *seljačić* (dem., dečak sa sela) – *seljačići*; *Srbijanče*³⁴ – *Srbijančad*; *prvenče* (dem.) – *prvenčad*; *crnče*, *crnčić* (dem., mlad crnac, dečak crnac) – *crnčići*, *crnčad*; *Crnogorče* (dem., mlad Crnogorac) – *Crnogorčad*³⁵; *unuče*³⁶, *unučić* – *unučići/unučad* itd.

(30)(...) a ona trojica đacića malo se odmakuše. (S. Matavulj, 49)

(31) Imala sam punu kuću: tri sina, snahe, jedanaestoro unučadi. (S. Đukić, 263)

(32) Najposle su sejmeni pronašli u jednom udaljenom selu dvoje bliznadi (...) (I. Andrić I, 108)

(33) Na pitanje veštog sagovornika kako klub stoji sa podmlatkom, Drago je priznao da najviše obećevaju seljačići (...) (Večernje Novosti, 30/11/2017)

(deminutivni sufiks –če) *anđelče*³⁷ = *anđeoče*, *anđelčić* = *anđelić* supletivna množina *anđelčići/anđelići*³⁸; *đavolče*³⁹

²⁹ *Mezimče* nije eksplicitno definisano kao dem. i hip. od *mezimac*. Izgleda, ipak, da definicija koja je data u *RMS-u* to ne potvrđuje: „najmlađe dete, dete koje se najviše voli i mazi”. Kao za imenicu *ljubimče* (v. fn. br 28), *mezimče* može takođe da se primeni kao dem. i hip. od korespondentne imenice ženskog roda *mezimica*, što još jedanput pokazuje da imenice srednjeg gramatičkog roda na –e, –eta gube posle derivacije svaki pojam pola ili prirodnog roda.

³⁰ *Momčuljak* i *momčurak* (deminutivne imenice na –ak) (pl. *momčuljci* i *momčurci*) su takođe mogući ali dosta retki u uzusu.

³¹ *Momčić* je dat kao dem. i hip. od *momak*, dok je za *momče*, neubedljivo, označeno da je često hip. i to bez pominjanja motivacione imenice (u ovom slučaju takođe *momak*). *Momče* takođe označuje adolescenta ili (leksikalizacijom) mladog čoveka.

³² Zbirna imenica *momčad* (poreklom supletivna množina imenice *momče*) danas se skoro isključivo upotrebljava (i to naročito u hrvatskom standardu) da bi se označio sportski tim ili ekipa (bilo muška bilo ženska), iako se takođe može čuti *djevojčad*, v. tačku 2.2.2. Navedimo jedan od retkih primera koje smo zabeležili u značenju „dečak, mlad čovek”: „I ovo dvoje *momčadi* da idu s njim da mu pomognu” (RTS).

³³ *Muškarče* nije eksplicitno definisano kao dem. i hip. od imenice *muškarac* nego kao sin. od *muškarčić*, imenica koja je sama data kao dem. i hip. od *muškarac*. Obe imenice se takođe vezuju za definiciju „muško dete”.

³⁴ U *RMS-u* stoji samo „mladi Srbijanac”. Mišljenja smo međutim da ta imenica može biti klasifikovana kao dem. i hip. od *Srbijanac*, naročito na osnovu komentara izvornih govornika.

³⁵ Ovde primećujemo izvesnu neujednačenost u definisanju reči koje označuju pripadnost nekoj zajednici (etničkoj, religioznoj, teritorijalnoj) tipa: *Arapče*, *Ciganče* (v. tačku 2.1.1), *Crnogorče*, *Grče* itd. Izleda da se sve one mogu osetiti i kao deminutivi odnosno hipokoristici ali i kao deca date zajednice. To je npr. slučaj i imenice *Hercegovče* koja je definisana u *RMS-u* jedino kao „dete ili mladić iz Hercegovine” a bez ikakvog uputstva na plural.

³⁶ Definisano kao dem. i hip. od *unuk* i od korespondentne imenice ženskog roda *unuka*. Poznaje takođe proces leksikalizacije u značenju *unuka* ili *unuke* (zabeleženo u *RMS-u*).

³⁷ *Anđelak* (deminutivna imenica na –ak) (pl. *anđelci*) je takođe moguć ali dosta redak u uzusu.

³⁸ *RMS* ne navodi eksplicitno ove dve množine. Citiramo ih sa pragmatičkog aspekta i prema komentarima izvornih govornika.

³⁹ *Đavolak* (deminutivna imenica na –ak) (pl. *đavolci*) je takođe moguć ali dosta redak u uzusu.

(nemirno dete), *đavolić*, *đavolčić* – *đavolčići*⁴⁰/*đavolčad*; *bravče*⁴¹ (dem.), *bravčić* (dem.) – *bravčići/bravčad*; *Vlašče*⁴² (dem. i ir.⁴³) – *Vlaščići/Vlaščad*; *divče* – *divčad*; *jelenče* (sin. od *lane*⁴⁴) – *jelenčad*; *konjče*⁴⁵, *konjčić*, *konjić*⁴⁶ – *konjčići*⁴⁷/*konjčad*; *kerče*⁴⁸ (dem.) – *kerčad*; *mangupče*, *mangupčić* – *mangupčići/mangupčad*; *paripče*, *paripčić* – *paripčići/paripčad*; *somče* (dem.), *pašče*⁴⁹ – *paščad*; *somčić* (dem.), *somić* (dem.) – *somčići*⁵⁰; *šaranče* (dem.), *šarančić* (dem.) – *šarančići*; *šegrče* (mlad šegrt, dete šegrt), *šegrtić* – *šegrčići*⁵¹/*šegrčad* itd.

(34)(...) kako bi on kao vrhovni vrah nakon temeljnog pregleda droba preklanih životinja utvrdio da li su pred nama dobra vremena ili nam se sprema neki novi pasjaluk u kome će naši „*mangupčići*” (čitaj deca) opet da izgину za carstvo nebesko (...) (Vreme, 27/9/2018)

(35) Sarkozijevi sinovi pravi *đavolčići*. (RTS)

2.2.2 Imenice izvedene od korena imenica ženskog roda

(deminutivni sufiks *-e*) *d(j)evojče*⁵² (mlada devojkica, šiparica, devojkica) supletivna množina *d(j)evojčad* itd.

⁴⁰ *Đavolčići* je takođe moguće ali nije eksplicitno navedeno u *RMS-u*.

⁴¹ U savremenom jeziku imenica *bravče* je potpuno leksikalizovana u značenju *brav*, imenica koja se upotrebljava za označavanje singulativnosti (v. tačku 3.); izgleda dakle da je upotreba kvalifikatora dem. u *RMS-u* izlišna. Međutim *RMS* daje takođe *bravče* kao sin. od *brav*.

⁴² *Vlaše* (sufiks *-e*) (pl. *Vlašići/Vlašad*) je takođe moguće, imenica za koju *RMS* daje ista značenja kao i za *Vlašče*, dodajući i značenje *mlad Vlah*.

⁴³ Neki deminutivi mogu primiti ironično značenje. Ovo pitanje, međutim, ne spada u našu temu.

⁴⁴ V. tačku 1.a).

⁴⁵ *Konjičak* i *konjićak* (deminutivne imenice na *-ak*) (pl. *konjičci* i *konjićci*) su takođe mogući ali vrlo retki u uzusu.

⁴⁶ Ove tri imenice su date kao dem. i hip. ali i u leksikalizovanom značenju: *konj*. Dodajmo i to da se imenica *konjče* daje kao ekvivalent imenice *kljuse* (pl. *kljusad*, v. fn. br. 7) verovatno zbog svoje deminutivne vrednosti; naime deminucija ne realizuje uvek pozitivno značenje.

⁴⁷ *Konjičići*, prema *konjić* je takođe moguće (nije eksplicitno navedeno u *RMS-u*).

⁴⁸ *Kerić* (dem. i hip.) (pl. *kerići*) je takođe moguće.

⁴⁹ Zanimljivo je konstatovati da se za *pašče* u *RMS-u* daje samo značenje: (odrasli) *pas*. Ta deminutivna imenica je naime u velikoj meri leksikalizovana ali ostaje međutim još uvek upotrebljena u smislu *mlad pas*, značenje koje ipak nije označeno u poslednjem izdanju *RMS-a*. Vredi takođe zapaziti da se u *RMS-u* ne navodi deminutiv od imenice *pas*, *paščić* (pl. *paščići*), koja uporedo sa *paščad*, može služiti kao supletivna množina imenici *pašče*.

⁵⁰ *Somčići*, prema *somić* je takođe moguće (nije eksplicitno navedeno u *RMS-u*).

⁵¹ *Šegrtići*, prema *šegrtić* je takođe moguće (nije eksplicitno navedeno u *RMS-u*).

⁵² *D(j)evojčurak* i *d(j)evojčuljak* (deminutivne imenice na *-ak*) [pl. *d(j)evojčurci* i *d(j)evojčuljci*] su takođe mogući ali dosta retki u uzusu.

(36) Nemoj Stanu u *devojčad* računati! (Večernje Novosti, 30/11/2017)

(deminutivni sufiks *-če*) *ženče*⁵³; *bepče* supletivna množina *bepčad*; *svinjče*⁵⁴ – *svinjčad*; *curče*⁵⁵; *žapče*, *žapčić*⁵⁶ (mlada žaba) – *žapčići* itd.

(37) „Dječija pjesma kaže: Smijali se vrapčići, smijali se *žapčići*...” (Monitor, 14/9/2018)

3. Imenice koje označavaju samo singulativnost (jedinka prema kolektivu): zbirna imenice na *-a* i/ili zbirna imenice na *-ad*
(deminutivni sufiks *-e*) *čeljade* prema *čeljad*

(38) Kad *čeljad* nisu besna, ni kuća nije tesna: Zvezdini fudbaleri se slikali na neobičnom mestu. (Vesti, 3/7/2018)

(deminutivni sufiks *-če*) *goveče* prema *goveda*; *živinče* prema *živina*⁵⁷; *marvinče*⁵⁸ prema *marva* itd.

(39) (...) naginjući se čas levo čas desno kao da alače krdo *goveda*. (I. Andrić II, 56)

4. Imenice koje označavaju mlado biće (dete ili mladunče životinje) i koje imaju pridev u osnovi: zbirna imenice na *-ad*

⁵³ Osim deminutivnog i hipokorističnog, za *ženče* se u *RMS-u* povezuje i ekspresivno značenje. Možemo takođe primetiti da se množina ne daje za tu imenicu za koju, tokom naših istraživanja, nismo naime našli primera.

⁵⁴ *Svinjče* se u *RMS-u* takođe predstavlja kao leksikalizovana imenica, u smislu (odrasle) *svinje*, što se međutim ne podudara sa „jezičkim osećanjem” izvornih govornika.

⁵⁵ Kao i za *ženče* (v. fn. br. 53), nijedna se množina ne daje za tu imenicu. Nalazimo ipak *curče*, *curetak*, *curak* i *curenjak* (deminutivne imenice na *-ak*) (pl. *cureci*, *curci* i *curenjci*) koji su dosta retki u uzusu.

⁵⁶ Uz *žapče* u *RMS-u* stoji da je supletivna množina *žapčići*. To se nesumnjivo sa lingvističke tačke gledišta ne može prihvatiti jer se množinski oblici imenica muškog roda na *-ić* ne upotrebljavaju u kategoriji deminutiva sa derivatima koji stoje prema imenici ženskog roda. U *RMS-u* stoji uostalom da je singulativni oblik *žapčić* „dem. i hip. od žabac”, i množinski oblik *žapčići* bi dakle trebalo upotebiti samo u tom značenju. Međutim, izgleda da govornici ne prave razliku u praksi (čak i u jednini) smatrajući imenicu *žapčić* takođe kao izvedenicu od *žaba* i dajući im isto značenje: mladunče od žabe. Valjalo bi dakle sa semantičke tačke gledišta u *RMS-u* staviti naporedo singulativne oblike *žapčić* i *žapče* (supletivna množina: *žapčići*) kao sinonime sa značenjem mladunčeta a ne kao deminutive.

⁵⁷ *RMS* ne pominje imenicu *živina* kao zbirnu imenicu/množinu za *živinče* nego samo imenicu na *-ad* *živinčad*, što se ne može prihvatiti bez rezerve jer je sufiksom *-če* napravljena jedinka prema zbirnoj imenici *živina* (*živin-če*), a zatim je prema *živinče* načinjena nova zbirna imenica *živinčad*.

⁵⁸ Ova imenica napravljena je analoški po modelu, *živinče-živina* (v. fn. br. 57); međutim sufiks *-inče* koji se u njoj izdvaja nije dobio širu upotrebu.

(deminutivni sufiks *-e*) *june*⁵⁹ supletivna množina *junad*

(40) Da bi se odvila kupoprodaja krava, bikova i *junadi*, potreban vam je samo računar, tablet uređaj, ili mobilni telefon. (Politika, 14/2/2017)

(deminutivni sufiks *-če*) *balavče* supletivna množina *balavčad*

(41) „Ljudi” koji mrze druge zbog nacionalnosti a u stvari su *balavčad*. (Vijesti, 17/3/2018)

5. Imenice koje označavaju mlado biće (najčešće dete) i koje imaju glagol/particip u osnovi: zbirna imenica na *-ad*

(deminutivni sufiks *-če*) *donošče* supletivna množina *donoščad*; *nedonošče* – *nedonoščad*; *nahoče* – *nahočad*; *sisanče* – *sisančad*; *odojče*⁶⁰ – *odojčad*; *novorođenče* – *novorođenčad* etc.

(42) U Terezijentalu se drži i kurs o negovanju *odojčadi*! (M. Popović, 216)

(43) U nekoliko sela streljali su sve Jevreje, od *novorođenčadi* do staraca. (M. Popović, 223)

6. Imenice koje označavaju mlado biće (najčešće dete ili mladunče životinje označeno u osnovi) i koje imaju atributnu sintagmu (imenicu/imensku sintagmu) u osnovi: zbirna imenice na *-ad* i/ili množinski oblici imenica muškog roda na *-ić*

(deminutivni sufiks *-e*) *nazime*⁶¹ supletivna množina *nazimad*

(44) Tako jedanput zanemože mu petoro *nazimadi* od groznice... (M. Glišić, 129)

(deminutivni sufiks *-če*) *kumče* (dete u odnosu na kuma koji ga je krstio) supletivna množina *kumčići*⁶²/*kumčad*; *nakonjče* (muško dete koje se daje u ruke

⁵⁹ Ova imenica se danas oseća kao neizvedena. To se verovatno može objasniti činjenicom da je pridev u osnovi arhaizam.

⁶⁰ RMS daje takođe *odojče* kao sin. od imenice muškog roda *odojak* (pl. *odojci*).

⁶¹ U starijem jeziku ta imenica je označavala prase koje je trebalo maksimalno ugojiti i ubiti za zimu; otuda kombinacija *na + zima*. Možemo notirati postojenje deminutiva *nazimče* (supletivna množina *nazimčad*) koji se međutim samo navodi u izdanju *RMS-a* iz 1967.

⁶² Množina *kumići* prema *kumić* (čije je značenje između ostalog *muško kumče*) izgleda moguća ako ne i očekivana.

nevesti pre ulaska u mladoženjin dom⁶³); *posmrče* (dete koje se rodilo posle očeve smrti) – *posmrčad*; *jedinče* (jedino dete u roditelja) – *jedinčad*; *jednogoče* (mladunče životinje od jedne godine) – *jednogočići/jednogočad*; *golobrače* (golobrado, ćosavo momče) – *golobračad*⁶⁴; *varošče* (varoško dete/mlad varošanin) – *varoščad* itd.

(45) Dragi prijatelji, i *kumčići*, pozdravljam sve koji su sa nama ali i one koji su ostali kod kuće, čestitam svima.
(Blic, 29/8/2018)

(46) George nema nasljednika pa će sav novac naslijediti *kumčad*. (24sata, 29/8/2018)

Klasifikujući imenice na *-e/-eta* prema njihovoj osnovi i analizirajući odnose jednine i množine u zavisnosti od osnove imenica ukazali smo na nekoliko karakterističnih pojava. Najpre, imenice u zavisnosti od osnove mogu imati samo jednu, supletivnu množinu, ili mogu imati dve ili više množina. Ovakva situacija povukla je analizu odnosa teorija/ *RMS* i uzusa kada je reč o upotrebi množina, onih imenica koje imaju dve ili više množina. Analiza je pokazala da se neretko *RMS* i uzus ne poklapaju, jer kod nemalog broja slučajeva ono što je dato u rečniku kao množina određene jednine, u uzusu to nije slučaj, jer izvorni govornici takve množine doživljavaju kao množine drugih, sinonimnih jednina. Ova situacija pokazala je potrebu da se nastave istraživanja ovih imenica u uzusu, kako bi se došlo do što preciznijih odnosa jednine i množine imenica na *-e/-eta*.

IZVORI

a) književnoumetnička dela:

I. Andrić I – Ivo Andrić, *Na Drini ćuprija*, Prosveta, Beograd, 1996.

I. Andrić II – Ivo Andrić, *Travnička hronika*, Prosveta, Beograd, 1996.

R. Bratić – Radoslav Bratić, *Slika bez oca*, BIGZ, Beograd, 1992.

S. Đukić – Slavoljub Đukić, *Kraj srpske bajke*, K.V.S, Beograd, 1999.

⁶³ Definicija koja se može naći u *RMS-u*. Etimološki, termin dolazi od *na + konj* (mlada je preuzimala muško dete sa konja). Nismo našli množinske oblike te imenice iako se prema komentarima izvornih govornika zbirna imenica *nakončad* ne može isključiti.

⁶⁴ *RMS* ne nudi množinu *golobradići* od *golobradić*, koja naime ne izgleda (semantički) moguća jer je imenica *golobradić* data kao ekvivalent imenice *golobradac*: „golobrad mladić, čovek“ dok *golobrače* označuje „muško dete/momče“.

- M. Glišić – Milovan Glišić, *Celokupna dela (knjiga prva)*, Biblioteka Srpskih Pisaca-Narodna prosveta, Beograd, 1928.
- V. Karadžić – Vuk Karadžić, *Srpske narodne pripovijetke*, Srpska kraljevska akademija, Beograd, 1927.
- S. Matavulj – Simo Matavulj, *Bakonja Fra Brne*, Branko Đonović, Beograd, 1962.
- B. Petrović – Branislav Petrović, *Da vidiš čuda*, Jedinstvo, Priština, 1990.
- M. Popović – Miroslav Popović, *Sudbine*, NIN, Beograd, 2005.
- M. Selimović – Meša Selimović, *Magla i Mjesečina*, Sloboda, Beograd, 1977.

b) novine:

- Arena – *Arena*, nedeljne novine, Zagreb.
- Blic – *Blic*, dnevne novine, Beograd.
- Ilustrovana Politika – *Ilustrovana Politika*, nedeljne novine, Beograd.
- Jutarnji list – *Jutarnji list*, dnevne novine, Zagreb.
- Kurir – *Kurir*, dnevne novine, Beograd.
- Monitor – *Monitor*, nedeljne novine, Podgorica.
- Politika – *Politika*, dnevne novine, Beograd.
- Večernje Novosti – *Večernje Novosti*, dnevne novine, Beograd.
- Vijesti – *Vijesti*, dnevne novine, Beograd.
- Vesti – *Vesti*, dnevne novine, Podgorica.
- Vreme – *Vreme*, nedeljne novine, Beograd.
- 24sata – *24sata*, dnevne novine, Zagreb.

c) televizijske stanice

- ATV – *Alternativna televizija Banja Luka*.
- Nova TV.
- RTS – *Radio Televizija Srbije*.

LITERATURA

- Aleksić-Stanić 1978:** R. Aleksić, M. Stanić, *Gramatika srpskohrvatskog jezika*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Babić 1986:** S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb: Jugoslavanska Akademija Znanosti i Umjetnosti.

- Barić et al. 1999:** E. Barić, M. Lončarić, D. Malić, S. Plavešić, M. Peti, M. Znika, *Hrvatska Gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Belić 2000:** A. Belić, „Nauka o građenju reči”, in: *Univerzitetska predavanja iz savremenog srpskohrvatskog jezika, Izabrana dela Aleksandra Belića*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 95-209.
- Brabec-Hraste-Živković 1961:** I. Brabec, M. Hraste, S. Živković, *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Daničić 1863:** Đ. Daničić, *Srpska gramatika-Oblici*, Beograd: Državna štamparija.
- Maretić 1963:** T. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Mrazović-Vukadinović 1990:** P. Mrazović, Z. Vukadinović, *Gramatika srpsohrvatskog jezika za strance*, Sremski Karlovci-Novı Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića-Dobra vest.
- Piper-Klajn 2014:** P. Piper, I. Klajn, *Normativna gramatika srpskog jezika*, Novi Sad: Matica srpska. *Pravopis srpskohrvatskog književnog jezika*, Matica srpska-Matica hrvatska, Novi Sad-Zagreb, 1960. *Rečnik srpskohrvatskoga književnoga jezika*, 6 knjiga, Matica srpska-Matica hrvatska, Novi Sad-Zagreb, 1967-1976. *Rečnik srpskog jezika*, Matica srpska, Novi Sad, 2011. *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 23 knjige, 1880-1976.
- Sekulić 1992:** M. Sekulić, *Srpski jezik-priručnik za specijalne škole*, Beograd-Novı Sad-Podgorica: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva-Zavod za udžbenike-Zavod za školstvo.
- Simić-Jovanović 2007:** R. Simić, J. Jovanović, *Mala srpska gramatika*, Beograd: Jasen.
- Stakić 1984:** M. Stakić, „Plural imenica srednjeg roda praslovenskih -ę- osnova u srpskohrvatskom jeziku”, Beograd: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, Međunarodni slavistički centar, 301-310.
- Stanojčić-Popović 1997:** Ž. Stanojčić, Lj. Popović, *Gramatika srpskoga jezika*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Stevanović 1975:** M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik I: Uvod, fonetika, morfologija*, Beograd: Naučna knjiga.
- Težak-Babić 1996:** S. Težak, S. Babić, *Gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Thomas-Osipov 2012:** P.-L. Thomas, V. Osipov, *Grammaire du bosniaque, croate, monténégrin, serbe*, Institut d'études slaves, Paris.

ESSAI DE CLASSIFICATION DES SUBSTANTIFS EN *-E/-ETA* DÉSIGNANT DES ETRES
VIVANTS ET AYANT UN OU PLUSIEURS PLURIELS SUPPLETIFS

(Résumé)

L'article traite sous un aspect synchronique les substantifs de genre grammatical neutre qui désignent des êtres vivants du type *čeljade-čeljad*, *pil-pilad/pilići*, *unuče-unučad/unućići*, *ždrepcē-ždrebad/ždrepcići/ždrepci* etc. Les substantifs de genre neutre avec radical *-et-* avaient dans une langue ancienne des formes plurielles régulières ; ces dernières ont toutefois subi des modifications importantes dont la plus significative est leur remplacement par ce que l'on désigne traditionnellement comme « pluriels supplétifs ». Notre travail consiste ainsi en un essai de classification desdits substantifs, classification que l'on ne trouve guère dans les ouvrages normatifs ; nous présentons par ailleurs un aperçu grammatical et sémantique des nouvelles formes supplétives. L'analyse se fonde sur le corpus lexical de la dernière édition du dictionnaire de la Matica srpska de 2011 et nous donnons des exemples d'oeuvres littéraires, de la presse et de la langue orale.

Mots clés: substantifs en *-e/-eta*, pluriels supplétifs, classification, diminutifs, hypocoristiques, évolution.